

Edmond Fouss, oprichter van
het Museum van de Gaume

Tekst: Françoise Lutgen

van 16/12/16 tot 15/01/17 op
<http://blik-ardennen.luxembourg-belge.be>

Zoveel verhalen! Het Museum van de Gaume verwelkomt graag kinderen om, met het gezin, met de klas of tijdens vakantiewerkshops, spelend de duizend facetten te ontdekken van het Gaumse erfgoed en dan vooral zijn vertelsels en zijn legendes ...

MUSEUM(S) van de GAUME ook voor de KINDEREN!

Het Museum van de Gaume is gehuisvest in het vroegere Recollectenklooster in Virton. Het werd ingehuldigd in 1939 en kreeg er in 1992 een hedendaagse vleugel bij. Zijn rijke en afwisselende collecties bestrijken archeologie, kunst, burgerlijke en religieuze etnografie, industriële en volkskunst, regionaal meubilair en tradities van de Gaume.

Van in het begin had het Museum van de Gaume aandacht voor de kinderen, kwestie van de dingen (erfgoed, kunst, verhalen, legendes, ...) door te geven aan de allerjongsten. Hier leren ze hun erfenis begrijpen, om ze dan in te passen in het heden. **Edmond FOUSS**, de historicus die het museum oprichtte, wist in zijn tijd al de kinderen te verwonderen met avondvertellingen rond de haard van de 'Ferme de la Dîme' in Montquintin (sinds 1965 het Museum van het Plattelandsleven).

Myriam PEZZIN, onderwijzeres van opleiding, staat sinds 1984 aan het roer van de pedagogische dienst. Met de passie en gulheid die haar zo eigen is, ziet ze er op toe om een hele reeks educatieve en ludieke animaties te organiseren voor de allerkleinsten en biedt ze allerlei pedagogische activiteiten aan, zowel voor scholen als voor gezinnen.

Er is al veel samenwerking met scholen: pedagogische blaadjes, de medewerking aan 'Le P'tit Gaumais', rondleidingen à la carte, zowel in het Museum van de Gaume van Virton zelf als in de antennes, zoals het Museum van de Reliëfstenen (Montauban-Buzenol), van het Plattelandsleven (Montquintin) of het Museum van de Militaire Geschiedenis (Latour).

Het Museum van de Gaume is ook een pedagogisch instrument voor

de studenten van de pedagogische afdeling van de Robert Schuman hogeschool in Virton. Deze toekomstige leerkrachten worden elk jaar aangespoord om een kijkje te gaan nemen in de collecties en het documentatiecentrum van het Museum, zowel in het kader van hun lessen als van hun stages. "Cultuur als vector van insluiting en emancipatie van de kinderen, is een bijzonder actueel onderwerp!" Dat kan alleen maar positief zijn voor de kleintjes die er kunnen van genieten.

Virton – C4

MUSÉE GAUMAIS ASBL
rue d'Arlon, 38
B-6760 Virton
+32 (0)63 57 03 15
courrier@musees-gaumais.be
www.museesgaumais.be

Tof, Le P'tit Gaumais!

Le P'tit Gaumais is een klastijdschrift dat het Natuurpark van de Gaume uitgeeft voor leerlingen van de basisschool. Het Museum van de Gaume werkt eraan mee. Het is tegelijk ludiek en documentair en helpt onderwijzers en ouders om hun kinderen te wijzen op de schoonheid, de rijkdom en de verscheidenheid van alles wat de Gaume te bieden heeft. Te ontdekken en te lezen op hun website:

<http://parc-naturel-gaume.be>

BLIK VAN DE JONGEREN

Myriam Pezzin tijdens
een pyjama-avond.

Welk onthaal krijgen de gezinnen in het Museum?

"Wij hebben een gezinsgericht onthaal uitgewerkt", horen we van Myriam, "vooral in de ruimte 'verhalen en legendes', waar ze zelf hun plan kunnen trekken en een bijzonder moment kunnen beleven dat ouders en kinderen dichter bij elkaar brengt. Drie keer per jaar nemen we deel aan de acties van "Marmaille&Co" (zie kader). Tijdens de krokusvakantie is er "Viens t'a(musées)" (kom je amusu(eum)eren). In de paasvakantie nodigen we kinderen uit om mee te doen aan de wedstrijd "Dessine-moi un Musée !" (Tekenen een museum voor me). De kinderen laten in het museum de vrije loop aan hun creativiteit rond een bepaald thema. Sommige van onze kleine Gaumeesjes wonnen zelfs al een prijs! Tijdens de zomervakanties zetten we een tentoonstelling op met de bekroonde tekeningen en organiseren we een pyjama-avond."

Marmaille&Co

De musea van Wallonië om met het gezin te beleven!

Acht musea in Belgisch Luxemburg doen mee aan de acties die het hele jaar door op het getouw worden gezet: het Museum En Piconrue (Bastogne), het Archeologisch Museum van Arlon, het Gaspard Museum (Arlon), het Domein van Fourneau Saint-Michel, het Museum van de Kelten (Libramont), het Museum van de Famenne (Marche-en-Famenne), het Euro Space Center (Redu) en de Musea van de Gaume.

www.marmaille.be

Blik op de Ardennen

30

Wie heeft de kat gezien?

We troffen het deze zomer 2016. We mochten tussen de jonge deelnemers aan de pyjama-avond glippen. Het thema luidde "Museozoo". Onder de vleugels van Myriam PEZZIN en van Marie-Ange RAHIR onthaalt een hele rist dieren de kinderen! Te beginnen met de – beeldhouwde of geschilderde, grijze of kleurige – katten, die de schilderijen van Marguerite Brouhon bewonen ... Maar er zijn niet alleen katten te bespeuren. Overal zitten dieren verstopt: hanen, kippen, schapen, het lam gods, de soms gekruisigde uil, de tweekoppige arend en ga zo maar door. Ze duiken op waar ze niet altijd te verwachten zijn: in het hoekje van een uitstalkast, ergens verborgen in een schilderij, tussen de collecties etnografische voorwerpen ... De kinderen luisteren, zoeken, beantwoorden de vragen of stellen er, ontdekken terwijl ze zich amuseren. Een mooie zomeravond in de 'zoo van het Museum'.

De stages van de 'kleine' schoolvakanties

Tijdens de 'kleine vakanties' (herfst, krokus en Pasen), organiseert Marie NOTHELIER workshops van drie namiddagen voor kinderen van 6 tot 12. De jonge onderwijzeres heeft ook een diploma reclame en koestert een grote liefde voor geschiedenis, kunst, beelden, sporen en ... kinderen. De leiding van deze leerrijke en tegelijk ludieke workshops is haar op het lijf geschreven. Ze gaat nog altijd helemaal mee in het enthousiasme van de jongste, hun honger om te leren, hun verlangen om iets te maken. De glinsterende oogjes, de brede glimlach en de opgewekte gezichten van de kleintjes vertellen hoe leuk ze het hier allemaal vinden, terwijl ze tegelijk veel opsteken.

Hoe verloopt een workshop? Er wordt een thema gekozen. Een schilder, een personage, een feest, een legende ... Laten we de workshop 'Nestor Outer'

Marie Nothelier en de kinderen tijdens de workshop rond Nestor Outer

volgen. Op de eerste dag vertelt Marie over de kunstenaar. Eerst in het Museum zelf: zijn portret, een buste, zijn aquarellen. Daarna volgen de jongeren de sporen van de schilder in de stad. Ze ontdekken 'La Médina' (het huis waar de aquarellist woonde), het Koninklijk Atheneum Nestor Outer, de 'grote markt' met dezelfde naam, zijn graf op het kerkhof ... De tweede dag is het tijd om creatief aan de slag te gaan. De kinderen hebben de aquarel gezien die Nestor van de Naissemolen maakte, op een boogscheut van La Médina. Vandaag moeten ze

hem zelf natuurgetrouw schilderen. Ze vatten allemaal post tegenover de oude molen, in de natuur, grijpen hun penselen vast en leren aquarelleren. Een zelfde onderwerp en zoveel interpretaties als er kinderen zijn, dat is mooi en ontroerend. Op de derde dag stellen de kleine schilders zelf vol trots ten toon in het Museum, naast het originele werk, en nodigen hun ouders uit. Het is niet duidelijk wie het meest geniet ... De kinderen, de ouders, Marie? Allemaal op hun eigen manier ...

NESTOR OUTER werd in 1865 in Virton geboren en stierf in 1930. De beroemde aquarelschilder gaf tekenles aan het gemeentelijk college van Virton, maar bleef intussen wel van andere oorden dromen. Zoals andere schilders van zijn tijd was ook hij schilder-reiziger en ging hij op zoek naar het exotische, de tinten en het licht van de zuidse landen (Spanje, Egypte, ...). Net als een oorlogsreporter leverde hij ook kostbare schriftelijke en geschilderde getuigenissen af. Zo schetste hij het pijnlijke conflict van 1914 in de Gaume ((zie BodA nr. 6 – zomer 2014, op de website www.luxembourg-belge.be.)

"Arduinna, Keltische godin of Diana, Romeinse jaagster?" Welk dier inspireerde het masker waarmee je haar bescherming kan krijgen? Op 27, 28/02 en 1/03.

"Wie ben ik?", een gecodeerd zelfportret! Je zelfportret tekenen of schilderen, zoals Albert Watrin, Nestor Outer, Félicien Jacques voordeden. Op 3, 4, 5/04.

"Wie was Jenny Lorrain?" We boetseren zelf een medaille of een beeldje, net zoals deze beeldhouwer meer dan 100 jaar geleden durfde te doen! Op 30, 31/10 en 1/11.

POPPEN aan de MACHT

In het hart van het 'THÉÂTRE DE FRÈRE JACQUES' van het Museum van de Gaume spelen twee mensen een hoofdrol: Annie GOFFIN en Pierre LEROUX, een stel op het toneel, maar ook in het echte leven! Ze zijn ouders en nu ook grootouders en al vele jaren samen. Maar dat ze ook samen op de planken zouden staan? Want a priori bestemde niets deze heel verschillende persoonlijkheden voor om deze passie voor het poppenspel te delen.

Annie is nog een bekende in de kleuterschool Les Sources. Ze begeleidde honderden kleintjes tijdens hun eerste jaren op school. En de kinderen waren dol op haar! Verhalen vertellen die de kleintjes hun adem doen inhouden, daar weet ze alles van. Ze vertrouwt ons toe dat ze zich echter nooit had kunnen voorstellen dat haar man op een dag poppenspeler zou worden. Pierre gaf namelijk les in economie en cijfers spreken nu eenmaal niet zo tot de verbeelding! En toch ...

Het avontuur begint in 2004, als Annie ingaat op de vraag om 'La révolte des jouets' te spelen en te zingen met Sinterklaas en Zwarte Piet, de twee enige poppen van de hand van Myriam Pezzin, die toen in het Museum bestonden. Nochtans lag er al vele jaren een plan in de schuif om een 'castelet'* te bouwen. Annie vroeg zich af waarom die poppenkast nu niet eindelijk concreet vorm kon krijgen.

De eerste poppenkast kwam er in 2005, in samenwerking met Marc Poncin (de gouden vingers van het Museum). Dat zelfde jaar speelde Annie het eerste stuk, 'De Legende van de Vier Heemskinderen'. Onmiddellijk sprong ook Pierre op de kar. Hij hielp met de bewerking van de tekst van Jean-Luc Duvivier de

Fortemps**. Op de dag van de eerste voorstelling liet Pierre zelfs zijn leerlingen in volle examen twee uur lang achter om de voorstelling bij te wonen en zo Annie te verrassen ...en hij was op slag gebeten! Hij zag meteen hoe ook hij op technisch vlak kon helpen met strategieën om Annie alleen te laten spelen en zowel het verhaal, als de poppen, het geluid, de decors in handen te hebben. "Helemaal alleen de vier Heemskinderen op het ros Beiaard zetten, dat was bepaald geen kinderspel! Daar waren allerlei kunstgreepjes voor nodig."

Verwonderen ...

Het huidige 'Théâtre de Frère Jacques', is van a tot z te danken aan het duo Annie en Pierre. Te beginnen met de poppen zelf. Pierre, die wel talent heeft voor karikaturen, vervaardigt de hoofden en Annie beschildert ze en maakt de lichamen en

kostuums met materiaal dat ze hier en daar verzamelt. Deze vier handen creëren typische en kleurige personages. De teksten zijn vooral het werk van Pierre. "Ik vertrek van bekende verhalen of teksten van historici en zet ze dan om in een vlottere spreektaal. Ik doe er ook een vleugje romantiek bij, maar altijd met respect voor de historische basis. Wat ik zo leuk vind aan legendes, is dat ze mogelijk maken om twijfel te zaaien in het hoofd van de kinderen. Je voert ze mee naar een wereld van verbeelding, maar wel met een verband met een plek en een tijd die echt bestonden. Ook al snappen ze niet alles, de kinderen zijn vol verwondering ...dat is heerlijk!"

Annie staat niet langer alleen in voor de voorstellingen. Ook op dat vlak zijn de twee stemmen en de vier handen versmolten! Tijdens de eerste voorstellingen blijft iedereen bij het scenario, maar Annie neemt al snel wat vrijheid, past zich aan het publiek en aan

de reacties van de kleintjes aan, voegt er een vleugje humor aan toe ...elke keer bibbert Pierre een beetje, maar het resultaat is altijd magisch.

Onze poppen kunnen vandaag een tiental voorstellingen brengen:

- de Legende van de vier Heemskinderen,
- de Witte Dame van Montauban,
- de avonturen van de Djean d'Mady,
- de feeën en heksen van Gaume,
- de Daru, het beleg van de Citadel van Montmédy,
- Le Bertrand en La Zoline,
- de Legende van Sinterklaas,
- Kerstmis in de Gaume (een tekst die Pierre volledig zelf schreef) ...

Met hun poppen willen Annie en Pierre de verhalen die vroeger aan de haard werd verteld, weer tot leven brengen. Deze folkloristische

identiteit die getuigt van een tijd toen er nog meer leven en minder onverschilligheid was.

“Een land waar niet meer verteld wordt, verliest zijn wortels en kan niet anders dan sterven”

*Een 'castelet' is de Middeleeuws-Franse benaming voor een draagbare poppenkast, omdat de kast wat op een kasteel met kantelen lijkt (castillo, castello: Italiaans en Spaans). Het verborg de poppenspelers en beantwoordde tegelijk aan een reeks technische vereisten naargelang het type poppen dat gebruikt werd.

**Jean-Luc Duvivier de Fortemps, "Le Cheval et l'Épée ou les quatre fils Aymon", 2002

In het THÉÂTRE de

FRÈRE JACQUES'

Doe uw (klein-) kinderen een mooie poppenvoorstelling cadeau!

Bent u een groep of een vrij grote familie (min. 10 personen), dan kunt u zelf een privé-poppenvoorstelling voor uw (klein-) kinderen boeken. Het stuk kan zowel in (30€) als buiten (100€) het Museum opgevoerd worden (dankzij de mobiele poppenkast die Annie en Pierre maakten). Info en reserveren in het Museum van de Gaume: +32 (0)63 57 03 15.